

GRI G4 -ohjeiston uusien raportointielementtien toteutuminen Case-yrityksen asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilassa

Lida Suominen

Tekijä tai tekijät Lida Suominen	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2009
Raportin nimi GRI G4 -ohjeiston uusien raportointielementtien toteutuminen Case-yrityksen asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilassa	Sivu- ja liitesivumäärä 34 + 24
Opettajat tai ohjaajat Minna-Maari Harmaala	
<p>Yritysten vastuullisuustoiminta ja eritoten siitä viestiminen laajenevat jatkuvasti. Yritykset kertovat vastuullisuudestaan muun muassa verkkosivuillaan, vuosikertomuksissaan sekä erillisissä ympäristö- tai yhteiskuntavastuuraporteissaan. Tämä opinnäytetyö keskittyy yhteiskuntavastuuraportointiin, sitä kehittävään Global Reporting Initiativeen sekä raportointia ohjaavan, toukokuussa 2013 julkaistun, GRI G4 -raportointiohjeiston soveltamiseen yhteiskuntavastuuraportoinnissa.</p> <p>Opinnäytetyön lähtökohtana oli toimeksiantajan tarve saada tietoa asiakasyritystensä yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilasta GRI G4 -raportointiohjeistoon nähden – miten hyvin G4 -ohjeiston uudet raportointielementit toteutuvat raportoitvien organisaatioiden vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraporteissa. Uudet raportointielementit G4 -raportointiohjeistossa koskevat toimitusketjun yritysvastuun hallintaa, yritysvastuun hallitustyöskentelyä sekä palkitsemista, liiketoiminnan eettisten periaatteiden noudattamista ja energiatehokkuuden sekä kasvihuonekaasupäästöjen raportointia.</p> <p>Opinnäytetyö perustuu luonnollisen aineiston eli toimeksiantajan asiakasyritysten vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportoinnin tarkasteluun. Tutkimustyön tuloksena syntynyt produkti osoittaa, että toimeksiantajan asiakasyritysten on edistettävä raportointiansa jo mainittujen uusien raportointielementtien osalta yltääkseen raportoinnissaan G4 -ohjeiston vaatimalle tasolle. Tarkastelun kohteena olevien yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin tila vuonna 2012 uusien G4 -raportointielementtien osalta on hyvin yhtenevä. Yksikään yritys näiden raportointielementtien valossa ei jää muiden varjoon eikä toisaalta nouse joukosta esiin paremmuudellaan.</p>	
Asiasanat GRI G4 -ohjeisto, Yhteiskuntavastuuraportointi, Global Reporting Initiative, Yritys- ja yhteiskuntavastuu	

Degree programme in Business Administration

Authors Ida Suominen	Group or year of entry 2009
The title of thesis The current state of the new GRI G4 standard disclosures in the sustainability reporting of the case company's customers	Number of report pages and attachment pages 34 + 24
Advisor(s) Minna-Maari Harmaala	
<p>The sustainability actions of organizations and communicating of them generalizes continuously. Companies communicate their sustainability for instance through their websites, annual reports and separate sustainability or environmental reports. This thesis concentrates on sustainability reporting and Global Reporting Initiative which develops sustainability reporting. The main focus though is on the GRI G4 reporting guidelines that were established in May 2013 and the application of these guidelines in sustainability reporting.</p> <p>The basis for this thesis was the need of the case company to collect information of the current state of its customers' sustainability reporting when compared to the new G4 reporting guidelines – how the sustainability reports in 2012 cover the new G4 standard disclosures. The new GRI G4 standard disclosures deal with management of environmental, social and societal issues related to the material impacts of the companies' supply chains, governance and the remuneration process, ethics and integrity, and reporting of energy efficiency and GHG emissions.</p> <p>The thesis is based on observation of natural material which is the sustainability reports of the Case company's customers covering year 2012.</p> <p>The output of the thesis shows that the case company's customers ought to develop their sustainability reporting in the areas mentioned above to reach the level required in the G4 guidelines in their sustainability reporting. The state of the sustainability reports observed is very similar when compared to each other regarding the new G4 standard disclosures. None of the reports stands out being better or inferior compared to others.</p>	
Key words GRI G4 reporting guidelines, Sustainability reporting, Global Reporting Initiative, Corporate Social Responsibility	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Toimeksiantaja	1
1.2	Tavoitteet.....	2
1.3	Työn rakenne	2
2	Yritys- ja yhteiskuntavastuu	4
2.1	Yritys- ja yhteiskuntavastuun osa-alueet.....	5
2.1.1	Taloudellinen vastuu	6
2.1.2	Sosiaalinen vastuu.....	6
2.1.3	Ympäristövastuu.....	7
3	Yhteiskuntavastuun raportointi.....	8
3.1	Raportointiprosessi	10
4	Global Reporting Initiative	13
4.1	GRI -raportointiohjeiston kehitystyö	13
4.2	GRI:n tavoitteet.....	13
5	GRI -ohjeiston soveltaminen yhteiskuntavastuun raportoinnissa.....	16
5.1	Muutokset G4 -ohjeistossa	16
5.2	Raportointiperiaatteet ja sisällön määrittely	17
6	Teorian yhteenveto	20
7	Produkti.....	23
7.1	Produktisuunnitelma ja aikataulu	23
7.2	Aineisto ja sen luotettavuus	23
7.2.1	Sisällönanalyysi tutkimusmenetelmänä	23
7.2.2	Aineiston luotettavuus	24
7.3	Produktin toteutus	25
7.4	Produkti (GRI G4 -ohjeiston uusien raportointielementtien toteutuminen Case-yrityksen asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilassa).....	26
8	Johtopäätökset.....	27
8.1	Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset	31
8.2	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	31
	Lähteet.....	33

1 Johdanto

Yritystoiminnan vastuullisuus ja siitä viestiminen kuuluvat yhä enenevässä määrin organisaatioiden strategiaan toimenpiteisiin ja vastuullisuudesta viestiminen osana yrityksen toimintaa lisääntyy jatkuvasti. Resursseja menestyksellisen vastuullisuusviestinnän takaamiseksi lisätään sidosryhmien ollessa yhä valvetuneempia ja yhtä lailla vaativampia yhteiskuntavastuun saralla.

Vastuullisuusviestinnän yksi perinteisimmistä, ja monelle organisaatiolle yksi merkittävimmistä, muodoista on yhteiskuntavastuuraportointi. Yhteiskuntavastuuraportointi tarjoaa yritykselle mahdollisuuden tarjota sidosryhmilleen kattavasti tietoa sen toiminnan vastuullisuuden nykytilasta ja tuloksista sekä kehityssuunnasta.

Vastuullinen yritystoiminta on tänä päivänä menestyksen kannalta jopa välttämätöntä. Yritys- ja yhteiskuntavastuuta ei voida enää ohittaa missään liiketoiminnassa taikka yrityksessä tai organisaatiossa. Sidosryhmien vaatimusten kasvaessa sekä lainsäädännön muuttuessa on yritysten kyettävä toiminnassaan mukautumaan muuttuviin toiminta- ja ajatusmalleihin.

Tämä opinnäytetyö keskittyy yhteiskuntavastuuraportointiin, sitä kehittävään Global Reporting Initiativeen sekä raportointia ohjaavan, toukokuussa 2013 julkaistun, GRI G4 -raportointiohjeiston soveltamiseen yhteiskuntavastuuraportoinnissa. Opinnäytetyön lähtökohtana oli toimeksiantajan tarve saada tietoa asiakasyritystensä yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilasta GRI G4 -raportointiohjeistoon nähden – miten hyvin G4 -ohjeiston uudet raportointielementit toteutuvat raportoivien organisaatioiden vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraporteissa.

1.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii suomalainen yksityinen viestintä- ja PR-toimisto, joka työskentelee viestinnän sekä mainonnan välimaastossa ja pyrkii haastamaan markkinointiviestinnän perinteiset toimintamallit. Toimeksiantaja tarjoaa asiakkailleen täyden valikoiman palveluita, joissa yhdistyy PR-, markkinointi-, viestintä- sekä

yhteiskuntasuhdeosaaminen. Toimeksiantaja tunnetaan viestintäalalla vahvana osaajana vuosikertomusten toteuttamisessa, mutta palvelutarjontaan kuuluvat myös muun muassa brändien uudelleenmäärittely, mediasuhteiden hallinta, digitaalisten kampanjoiden hallinta, vastuullisuusviestintä sekä vaikuttajaviestinnän suunnittelu.

Toimeksiantajan asiakaskuntaan kuuluu suuria suomalaisia yrityksiä, jotka keskittyvät enenevässä määrin kasvuun kansainvälisillä markkinoilla. Toimeksiantajayritys haluaa auttaa asiakkaitaan menestymään niin koti- kuin ulkomaan markkinoilla.

1.2 Tavoitteet

Produktin tavoitteena on tarkastella, miten toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportointi nykytilassaan, vuoden 2012 raportteihin perustuen, vastaa Global Reporting Initiativen uuden G4 -raportointiohjeiston yhteiskuntavastuuraportointiin asettamia vaatimuksia. Tavoitteena on esittää helposti silmäiltävällä, mutta kattavalla tavalla, mitkä ohjeiston mukanaan tuomat muutokset raportointiin jo toteutuvat asiakasyritysten raportoinnissa, ja mitä osa-alueita yritysten on kehitettävä raportoinnissaan edelleen, jotta ne vastaisivat ohjeiston vaatimustasoa. Tutkittaviksi yrityksiksi produktiin valikoitui toimeksiantajan asiakkaista neljä, jotka toimeksiantaja valitsi itse. Tutkittavat yritykset kuuluvat toimeksiantajan suurimpiin yhteiskuntavastuuraportointiasiakkaisiin.

Koska GRI:n G4 -raportointiohjeisto raportointielementteineen on muuttunut runsaasti edeltäviin G3- ja G3.1 -versioihin nähden, ei produktissa oteta huomioon ohjeiston kaikkia yhteiskuntavastuuraportointiin tuomia muutoksia. Toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraporttien tarkastelu on rajattu G4 -raportointiohjeiston täysin uusiin raportointielementteihin.

1.3 Työn rakenne

Luvussa 2 tarkastellaan yritys- ja yhteiskuntavastuuta kokonaisuudessaan sekä sen jakamista taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristövastuuseen.

Yritykset viestivät vastuullisuudesta toiminnassaan sidosryhmilleen monin tavoin. Yhteiskuntavastuun raportointi on näistä suosituimpia. Luku 3 käsittelee yhteiskuntavastuun raportointia – mitä se on, mitä hyötyä se tuo raportoivalle organisaatiolle ja miten yhteiskuntavastuun raportointiprosessi etenee.

Yhteiskuntavastuuraportoinnin kehitystä on luotsaamassa Global Reporting Initiative (GRI), kansainvälinen aloite, jonka päämääränä on luoda tilinpäätösraportointia vastaava malli yritysten ja organisaatioiden yhteiskuntavastuun raportoimiseen. Global Reporting Initiativea sekä sen tarkoitusta ja tavoitteita käsitellään tarkemmin luvussa 4.

GRI tunnetaan parhaiten yhteiskuntavastuuraportointiin käytettyjen GRI -raportointiohjeistojen luoja ja kehittäjänä. Tuorein versio tästä ohjeistuksesta, GRI G4, julkaistiin toukokuussa 2013. Luvussa 5 käsitellään G4 -raportointiohjeistoa, sen soveltamista yhteiskuntavastuuraportoinnissa, ja mitä muutoksia ohjeisto on kokenut edeltäjiinsä (GRI 3.0 ja GRI 3.1) nähden. Luku 6 toimii yhteenvedona viitekehyksen pääkäsitteistä tutkijan omasta näkökulmasta.

Opinnäytetyöprosessin tuloksena syntyneessä produktissa tarkastellaan, miten toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportointi nykytilassaan vastaa GRI G4 -ohjeistuksen yhteiskuntavastuuraportointiin asettamia vaatimuksia. Produktia tarkastellaan lähemmin luvussa 7, jossa käsittelyssä ovat produktisuunnitelma ja aikataulu, produktin aineisto sekä produktin toteutus suhteessa produktisuunnitelmaan.

Luvussa 8 arvioidaan produktin merkitystä toimeksiantajan sekä tarkastelun kohteena olleiden yritysten toiminnan kannalta ja kerrotaan produktin tuloksista. Luvussa esitetään myös jatkotutkimusehdotuksia produktin pohjalta toteutettaviksi sekä arvioidaan opinnäytetyöprosessia ja tutkijan omaa oppimista.

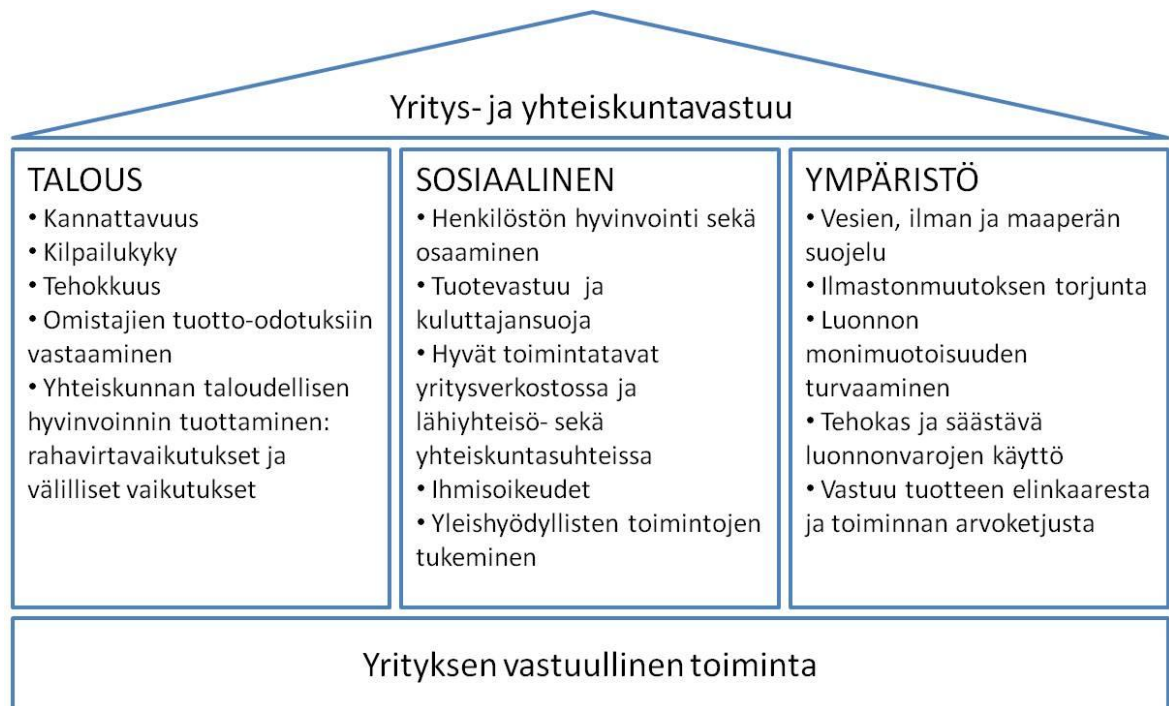
2 Yritys- ja yhteiskuntavastuu

Tässä luvussa käsitellään yritys- ja yhteiskuntavastuuta yleisesti; yritys- ja yhteiskuntavastuun osa-alueita sekä termistöä. Yritys- ja yhteiskuntavastuu on käsitteenä produktissa oleellinen – yhteiskuntavastuuraportointi yleisesti sekä GRI:n raportoinnin indeksit noudattavat laajalti tätä samaa kolmijakoa taloudelliseen, sosiaaliseen sekä ympäristövastuuseen.

Yrityksen yhteiskuntavastuu on vastuuta yritystoiminnasta koituvista vaikutuksista yritystä ympäröivään yhteiskuntaan, yrityksen sidosryhmiin sekä ympäristöön. Keskeisiä osa-alueita yhteiskuntavastuun kannalta ovat ympäristövastuu, taloudellinen vastuu sekä sosiaalinen vastuu. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 19.) Yritys- ja yhteiskuntavastuu kattaa yritystoiminnan välittömät sekä välilliset vaikutukset ja lisääntyvässä määrin myös yhteistyökumppaneiden vastuullisuuden (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 10).

Ympäristövastuu on vastuuta yrityksen ekologisesta ympäristöstä. Taloudellinen vastuu on toiminnan liiketaloudellisesta kestävydestä huolehtimista ja huolehtimista yrityksen sidosryhmiin kohdistuvista vaikutuksista. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 19.) Sosiaalinen vastuu puolestaan kattaa muun muassa henkilöstön hyvinvoinnin, tuoteturvallisuuden ja yrityksen toiminnan yhteiskunnalliset vaikutukset hyvinvointiin (Harmaja & Jallinoja. 2012, 21). Kaaviossa 1 esitellään niin kutsuttu kolmen pilarin malli, joka kuvaa, mistä yrityksen yhteiskuntavastuu rakentuu, ja mitä toimia vastuullisuuden kolme osa-aluetta pitävät sisällään.

Kaavio 1. Yrityksen yhteiskuntavastuun rakentuminen (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 18).

Yhteiskuntavastuun pilkkominen osa-alueisiin (taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu) on keskeinen yhteiskuntavastuun terminologiaan liittyvä asia. Muut yhteiskuntavastuun termit luovat näkökulmia, joiden kautta näitä kolmea osa-aluetta voi lähestyä, täydentäen yhteiskuntavastuun tarkastelua. (Jussila. 2010, 17.) Kertoessaan toimintavoistaan ja tavoitteistaan ympäristöä, taloudellista tai sosiaalista osa-aluetta koskien yritykset käyttävät termeinään yritys- ja yhteiskuntavastuuta, hyvää yrityskansalaisuutta sekä kestävän kehityksen mukaista toimintaa (Harmaala & Jallinoja. 2012, 17).

2.1 Yritys- ja yhteiskuntavastuun osa-alueet

Yhteiskuntavastuun kolme osa-aluetta ja niiden osatekijät muodostavat merkittävän osan yhteiskuntavastuun käsitteistöstä. Yhteiskuntavastuusta ei nykyään juuri puhuta yleistasolla, koska sen on niin pitkälle kehittynyt. Keskustelu liittyykin useimmiten yksittäiseen yhteiskuntavastuun alakohtaan tai johonkin osa-alueeseen. (Jussila. 2010, 15.)

2.1.1 Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu tarkastelee erityisesti yrityksen pitkän tähtäimen taloudellisia toimintaedellytyksiä sekä yrityksen toiminnasta syntyvien rahavirtojen jakautumista eri sidosryhmille ja alueille. Yrityksen pitkän tähtäimen toimintaedellytysten tarkasteleminen perustuu ajatukseen, että vain kannattava yritys kykenee toimimaan tulevaisuudessa ja palvelemaan sidosryhmiään pitkällä aikavälillä. Yrityksen toiminnasta syntyvien rahavirtojen tarkastelun pyrkimyksenä on, että yritys hyödyttäisi tasapuolisesti kaikkia sidosryhmiä yrityksen koko toimialueella. (Jussila. 2010, 15.)

Taloudellinen vastuu pohjautuu organisaatioiden toiminnassa pitkälti lainsäädäntöön, joka vaihtelee maakohtaisesti. Yritys- ja yhteiskuntavastuun vähimmäistasona pidetään lakien sekä säädösten noudattamista. (Harmaala & Jallinoja. 2012, 19.) Yksi taloudellisen vastuun keskeisimmistä osa-alueista on yrityksen toiminnasta syntyvien rahavirtojen eli toiminnasta koituvan taloudellisen hyödyn analysointi (Jussila. 2010, 60).

2.1.2 Sosiaalinen vastuu

Yrityksen sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat olennaisesti huolehtiminen henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisen kehittämisestä, tuotevastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja hyvät toimintatavat yritysverkostoissa sekä yhteiskunta- ja lähiyhteisösuhteissa. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 19.) Yhteiskuntavastuun perinteistä kolmijakoa on usein tarkennettu erilaisilla lisäjaotteluilla. Sosiaalinen vastuu jaetaan usein erikseen työhyvinvointiin, lähialueeseen, ihmisoikeuksiin sekä tuotevastuuseen. (Jussila. 2010, 16.)

Työhyvinvoinnin ja vastuullisen henkilöstöjohtamisen katsotaan olevan selkeä oma kokonaisuutensa. Yhteiskuntavastuussa usein ajatellaan henkilöstön kohtelun kuvaavan laajemmin yrityksen suhtautumista myös sidosryhmiin ja muihin ihmisiin. (Jussila. 2010, 16.) Henkilöstövastuun osa-alueita ovat työntekijöiden jakautuminen, työntekijöiden oikeudet ja työehdot, palkkaus, työterveys- ja turvallisuus, koulutus sekä osaamisen kehittäminen, monimuotoisuus ja tasa-arvo. Kaikkien näiden osa-alueiden pyrkimyksenä on mahdollistaa hyvät työolosuhteet, työn vakaus sekä työttyytyväisyys. (Jussila. 2010, 98.)

Lähialue muodostaa yhden haastavimmista ja monipuolisimmista yhteiskuntavastuun osa-alueista. Lähialueen tarkastelussa pyritään kartoittamaan ja seuraamaan niitä hankkeita, joiden päämääränä on vaikuttaa positiivisesti yrityksen toimialueen ja asukkaiden hyvinvointiin. (Jussila. 2010, 16.)

Toiseksi perinteiseksi sosiaalisen vastuun alakohdaksi työhyvinvoinnin rinnalle ovat nousseet ihmisoikeudet. Niiden käsittelyllä pyritään korostamaan globaalia tasa-arvoisuutta. (Jussila. 2010, 16.)

Tuotevastuu on muodostunut hiljalleen omaksi sosiaalisen vastuun alakohdakseen. Tuotevastuussa otetaan tarkasteluun yrityksen tuotteen kokonaisvaltaiset vaikutukset käyttäjien terveyteen ja hyvinvointiin. Suorissa vaikutuksissa tarkastellaan palvelun tai tuotteen käytön terveysvaikutuksia sekä mahdollisia palvelun tai tuotteen virheelliseen toimintaan tai onnettomuuksiin liittyviä terveyshaittoja. (Jussila. 2010, 17.)

2.1.3 Ympäristövastuu

Ympäristövastuuta pidetään yhteiskuntavastuun selkeimpänä osa-alueena. Ympäristövastuu tarkastelee kokonaisvaltaisesti yrityksen toiminnasta koituvia vaikutuksia ympäristölle ja maapallon luonnonresursseille. (Jussila. 2010, 15.) Yrityksen toimintaa tarkastellaan laajalla alueella, ja tarkasteluun liittyy yrityksen oman toiminnan lisäksi yhteistyökumppaneiden tarkastelu, tuotteiden elinkaari, tuotteiden käyttö ja tuotteiden käytöstä aiheutuvat vaikutukset asiakkaan toiminnan ympäristövaikutuksiin sekä muut yrityksen välilliset ympäristövaikutukset. Ympäristönä tarkastellaan laajasti maata, luonnonvaroja, vesistöjä, päästöjä sekä ilmastoa. (Jussila. 2010, 78.)

Vastuullinen yritys on perillä oman toimintansa ympäristövaikutuksista ja pyrkii toimimaan ympäristön kannalta parhaalla mahdollisella tavalla (Harmaala & Jallinoja. 2012, 22). Yrityksen omien suorien ympäristövaikutusten lisäksi ympäristövastuussa korostuvat yrityksen toiminnan välilliset vaikutukset esimerkiksi yhteistyökumppaneiden ja asiakkaiden toiminnan kautta (Jussila. 2010, 15).

3 Yhteiskuntavastuun raportointi

Yhteiskuntavastuuraportointi on yritykselle keino tarjota laajasti tietoa päätöksenteon tueksi sisäisesti ja ulkoisesti niin sijoittajien kuin muidenkin sidosryhmien käyttöön. Yhteiskuntavastuuraportoinnin avulla pystytään viestimään avoimesti ja sidosryhmiä kiinnostavalla tavalla kullekin ryhmälle merkityksellisistä ja olennaisista asioista. (Harmaala & Jallinoja. 2012, 221-222.)

Laajasti määriteltynä yrityksen sidosryhmät ovat ryhmiä tai henkilöitä, joihin yrityksen toiminta vaikuttaa, tai jotka omalla toiminnallaan voivat vaikuttaa yrityksen toimintaan. Yhteiskuntavastuuraportoinnin voidaan sanoa tarkoittavan yrityksen tiedottamista yhteiskuntavastuun tekemisistä ja tuloksista. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 61.) Yhteiskuntavastuuraporttien pääasialliset kohderyhmät ovat yhteiskuntavastuun asiantuntijat, tarkoittaen erilaisten järjestöjen työntekijöitä, yhteiskuntavastuuseen erikoistuneita sijoitusanalytikoita sekä alan medioita. (Jussila. 2010,148.)

Sidosryhmäluottamusta rakennettaessa ja kehitettäessä raportointi on välineenä keskeinen. Yhteiskuntavastuuraportointi on tehokas tapa viestiä yrityksen toiminnan riskeistä ja mahdollisuuksista taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun osa-alueilla. Samalla yhteiskuntavastuuraportointi tuo yrityksen toimintaan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, jolloin myös yrityksen sidosryhmät voivat paremmin ymmärtää sen yhteiskuntavastuun painopisteitä sekä tulevaisuuden suunnitelmia. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 88.)

Global Reporting Initiativen (2013, 3) mukaan yhteiskuntavastuuraportointi auttaa organisaatiota asettamaan tavoitteita, mittaamaan suoritusta sekä johtamaan muutosta kehittäessään toimintaansa vastuullisempaan suuntaan.

Yritykselle yhteiskuntavastuuraportti toimii myös työvälineenä, jolla osoittaa kehitystä taloudellisen, sosiaalisen sekä ympäristövastuun osa-alueilla, ja jolla kuvata yrityksen palvelujen ja tuotteiden merkitystä kestävästä kehityksestä eteenpäinviemisessä. Osoittaakseen toimintansa oikeutuksen sidosryhmien näkökulmasta on näiden asioiden mittaaminen monille yrityksille välttämätöntä. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 88.)

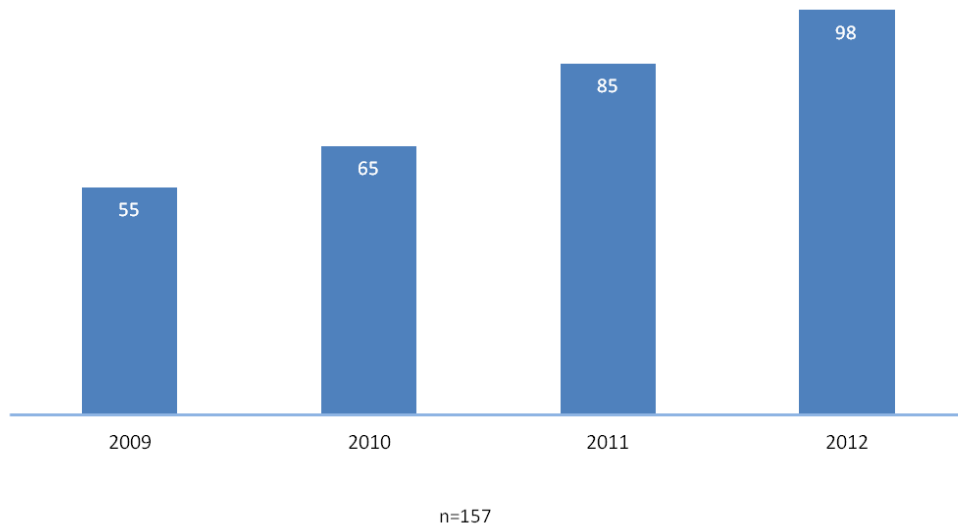
Yrityksen yhteiskuntavastuuseen suhtautumisen tavoin yhteiskuntavastuuraportin julkaiseminen on yritykselle strateginen päätös. Yrityksen saamat raportoinnista juontuvat hyödyt eivät ole helposti määriteltävissä etukäteen ja monesti mahdotonta arvioida yleisiä kannattavuus- ja investointilaskelmia käyttäen. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 87.)

Yhteiskuntavastuuraportointi toimii yrityksen johdolle myös hyvänä johtamisen työkaluna, sillä yrityksen sidosryhmät määrittelevät minkälaista ja kuinka laajasti he haluavat yrityksen yhteiskuntavastuusta vastaanottaa tietoa. Yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittämisen yleisesti hyväksytyt raportointiohjeistot toimivat niin ohjausvälineenä kuin vertailukohtana. Parhaiden käytäntöjen pohjalta raportointiohjeistot voivat myös ohjata yrityksen yhteiskuntavastuuta asettaen yhteiskuntavastuun johtamiselle tavoitteita, jotka organisaation tulisi tavoittaa ollakseen uskottava. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 61.)

Yhteiskuntavastuuraportointi on tiukasti sidoksissa yhteiskuntavastuun merkitykseen raportoivalle yritykselle, mitä määrittävät yrityksen yhteiskuntavastuun näkökohdat sekä merkittävät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset yrityksen sidosryhmiin sekä ympäristövaikutukset. Niskalan & Tarnan (2003, 84) mukaan ei ole yrityksen kannalta riittävää sitoutua yleisesti yhteiskuntavastuullisuuteen tai kestävään kehitykseen. Yrityksen tulisi sen sijaan tunnistaa oman toimintansa kannalta merkittävät yhteiskuntavastuun strategiset tavoitteet, näkökohdat sekä keskeiset sidosryhmät. Näihin perustuen yritys voi määritellä yhteiskuntavastuun merkityksen omassa toiminnassaan sekä sen, millaisia raportointi- ja johtamisprosesseja yrityksen yhteiskuntavastuuasioiden hallinta ja kehittäminen vaativat. (Niskala & Tarna. 2003, 84-85.)

Suomalaisen yhteiskuntavastuuraportoinnin kehitystä eniten on ohjannut kansainvälinen Global Reporting Initiative (GRI) -raportointiohjeisto, jota pitkälti kaikki Suomessa yhteiskuntavastuuraportteja julkaisevat organisaatiot noudattavat raportoinnissaan. (Juutinen & Steiner. 2010, 207.) PricewaterhouseCoopers Oy:n vuoden 2013 yritysvastuubarometrin mukaan GRI -ohjeiston mukaisesti raportoivien suomalaisyritysten määrä on neljässä vuodessa (2009-2012) lähes kaksinkertaistunut (PricewaterhouseCoopers

Oy. 2013, 9). Kaaviossa 2 on nähtävissä, kuinka GRI -raportointiohjeiston käyttö on lisääntynyt Suomessa vuosina 2009-2012.

Kaavio 2. GRI -ohjeiston mukaan raportoivien suomalaisyritysten määrä vuosina 2009-2012 (PricewaterhouseCoopers Oy. 2013, 9).

3.1 Raportointiprosessi

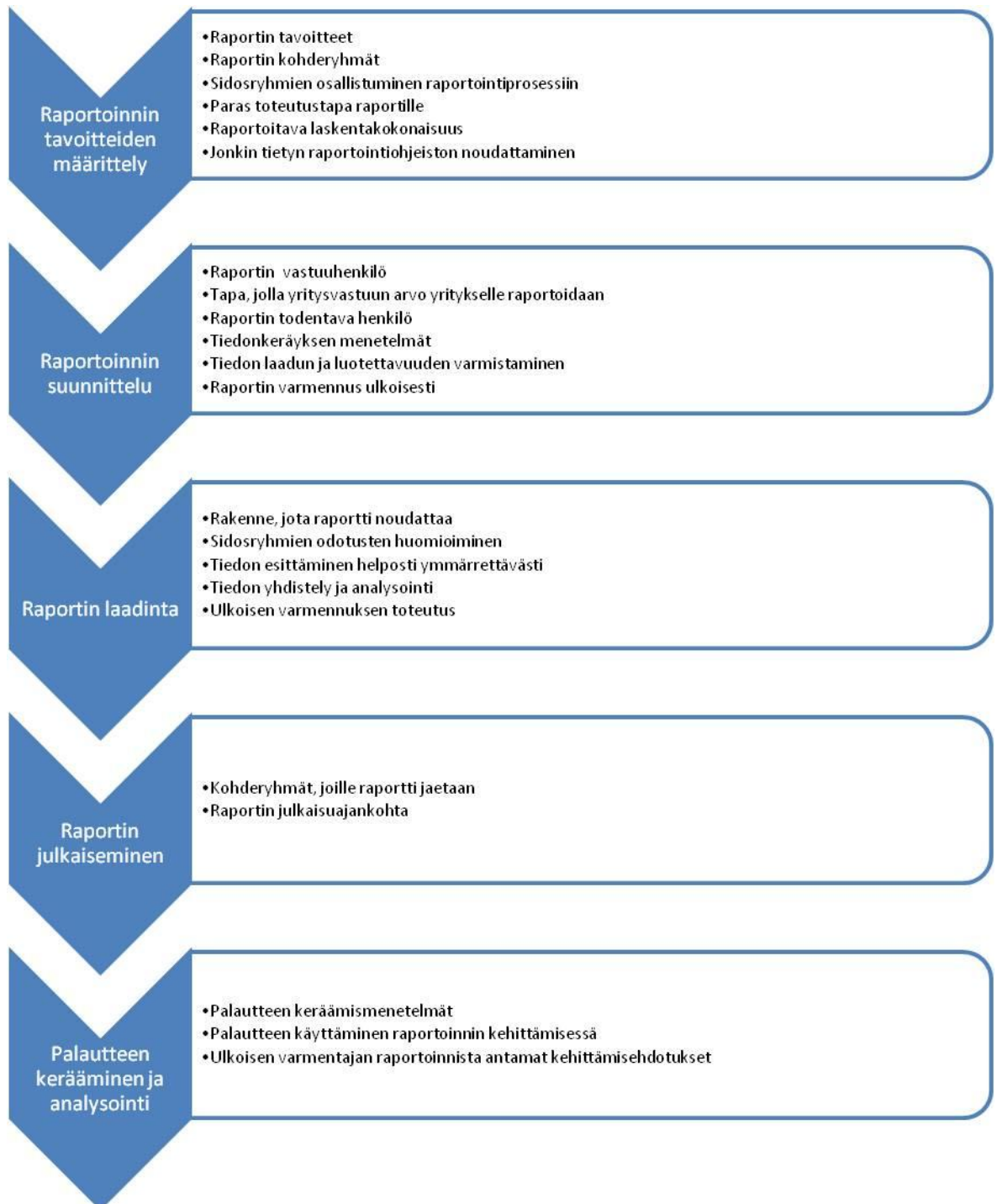
Organisaation yhteiskuntavastuuraportointia pohdittaessa ja rakentaessa tulee raportin toteuttajilla olla selkeä käsitys organisaation strategiasta, tavoitteista sekä arvoista. Ulkoiset paineet toimintaympäristöstä ja organisaation sisäiset tarpeet määrittelevät yhteiskuntavastuuraportoinnin toteutusta. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 90.)

Raportointiprosessi ja raportin suunnittelu voivat erota eri yritysten välillä huomattavasti. Raportointiprosessi voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen: raportoinnin tavoitteiden määrittely, raportin suunnittelu, laadinta, jakelu sekä palautteen kerääminen ja analysointi. Raportointiprosessin tärkeimpiä vaiheita ovat raportoinnin tavoitteiden määrittely sekä raportin suunnittelu, sillä niissä esille nousseet asiat määrittävät pitkälti, mitä asioita ja kuinka yksityiskohtaisesti raportointiin otetaan mukaan. Raportoinnin tavoitteiden määrittelyllä pystytään konkretisoimaan raportoinnissa haluttu tavoitetaso sekä arvioimaan yrityksen valmiutta raportointiin. Tavoitteiden määrittelyn tuloksena yrityk-

sellä on kuva siitä, kuinka laajasta työstä yhteiskuntavastuuraportoinnin laatimisessa on kyse, minkä perusteella yritys myös tekee päätöksen raportointiin panostettavien resurssien paljoudesta. Konkreettinen suunnitelma raportoinnin toteuttamisesta syntyy raportin suunnittelun tuloksena. Suunnitteluvaiheessa organisaatio päättää aikataulun raportin laadinnalle, raportointiin käytettävät resurssit sekä raportin yksityiskohtaisen sisällön. Raportin laadintavaiheessa muun muassa kerätään raportointiin vaadittava tieto ja muokataan se esitettävään muotoon. Raportin jakelun osalta organisaatiossa tehtävät päätökset liittyvät raportin julkaisemisen ajankohtaan sekä, mille kohderyhmille raporttia halutaan jakaa. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 89-93.)

Yritys- ja yhteiskuntavastuuraportointi on kuitenkin jatkuva prosessi, jossa tietoja syntyy ja kerätään taukoamatta raportointikauden aikana. Raportointiprosessin aikana kerätään palautetta jo julkistetuista raporteista ja kehitetään raportointia herkeämättä. Kerättävä palaute tulisikin huomioida jo raportoinnin suunnitteluvaiheessa. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 105).

Seuraavalla sivulla esitetyssä prosessikaaviossa, kaaviossa 3, käsitellään yksityiskohtaisemmin raportointiprosessin eri vaiheita sekä listataan tekijöitä, jotka raportoivan organisaation tulisi päättää sekä määritellä ennen raportointiprosessin aloittamista.

Kaavio 3. Yritys- ja yhteiskuntavastuuraportoinnin toteutusprosessi (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 105).

4 Global Reporting Initiative

Global Reporting Initiative (GRI) on kansainvälinen aloite, jonka päämääränä on luoda tilinpäätösraportointia vastaava toimintamalli myös yritysten ja erilaisten organisaatioiden yhteiskuntavastuun raportointiin. GRI:n visiona on saada organisaatioiden yhteiskuntavastuun raportoinnista yhtä vakiintunutta ja vertailukelpoista kuin niiden taloudellinen raportointi. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 93.)

4.1 GRI -raportointiohjeiston kehitystyö

GRI -raportointiohjeiston kehitystyö alkoi vuonna 1997 YK:n ympäristöohjelman (UNEP) sekä Coalition for Environmentally Responsible Economies (CERES) -järjestön toimesta. Kehitystyön päämääränä oli rakentaa laajasti hyväksytty raportointiohjeisto ympäristö- ja yhteiskuntavastuuraportointiin, joka osaltaan yhdistäisi erilaiset sekä eritasoiset suositukset ja ohjeistot. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 93.)

Vuonna 1999 julkaistiin ensimmäinen pilottiversio ohjeistuksesta, jossa oli koottuna yhdeksi toimintamalliksi erityisesti ympäristöraportointia koskeneita hajanaisia ohjeistuksia. Pilottiversion ottivat kokeiltavakseen alkuun muutamat kansainvälisesti toimivat yritykset ja samalla yritykset tuottivat palautetta prosessiin. Sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella yhteiskuntavastuun tunnuslukuja muokattiin aikaisempaa konkreettisemmiksi ja ohjeistoa laajennettiin lisäämällä siihen myös yhteiskuntavastuuraportointia ohjaavat raportointiperiaatteet. Ensimmäinen varsinainen GRI -ohjeisto valmistui vuonna 2000. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 107-108.)

4.2 GRI:n tavoitteet

GRI -ohjeiston tärkein päämäärä on parantaa yritysten ja organisaatioiden yhteiskuntavastuuraporttien vertailukelpoisuutta. Jotta yritysten ja organisaatioiden toimintaa ja tuloksia yhteiskuntavastuun eri osa-alueilla voitaisiin arvioida yhteismitallisesti, on yhteiskuntavastuuraporttien vertailukelpoisuus tärkeää. Samalla GRI pyrkii toiminnallaan edistämään sidosryhmien kanssa käytävää vuorovaikutusta yhteiskuntavastuun kysymyksissä sekä raportoinnin kehittämiseksi. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 107.)

Toisaalta yhteiskuntavastuuseen liittyvät kysymykset ja tekijät voivat merkittävästi erota toisistaan eri toimialoilla, eri yrityksissä sekä erilaisissa toimintakulttuureissa. Tästä johtuen GRI pyrkii ottamaan huomioon yritys- ja toimialakohtaisten erojen tuomat vaikutukset yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittämisessä. (Niskala & Tarna. 2003, 89.)

GRI:n tavoitteena on luoda yleisesti hyväksytty raportointiohjeisto sekä laskentaperiaatteet yritys vastuun raportointiin ja ohjata hyvän yritys- ja yhteiskuntavastuuraportoinnin käytännön kehittymistä antaen erityiskysymyksiä koskevia tulkintaohjeita. GRI - ohjeiston avulla raportoiva organisaatio pystyy antamaan riittävän ja tasapainoisen kuvan niin toiminnastaan kuin tuloksistaan taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun osa-alueilla. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 107.)

GRI:n raportointiviitekehyksen tarkoituksena on toimia yleisesti hyväksyttynä viitekehyksenä organisaatioiden taloudellisen, sosiaalisen sekä ympäristötoiminnan raportointiin. Tavoitteena on, että viitekehystä pystyvät soveltamaan kaikki yritykset ja organisaatiot toimialasta, kokoluokasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta. GRI - ohjeisto onkin saavuttanut nopeasti aseman yleisesti hyväksyttynä raportointiviitekehyksenä (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 94.)

GRI -ohjeiston mukaisesti tuotetut yhteiskuntavastuuraportit ovat raportoivalle organisaatiolle oiva työkalu muun muassa vastuullisen toimintansa arvioimiseen ja vertailuun. Taulukossa 1 kerrotaan, miten yritykset voivat GRI -ohjeistojen mukaisesti toteutettuja yhteiskuntavastuuraportteja käyttää. GRI -ohjeiston mukaisen yhteiskuntavastuuraportoinnin edistäminen ja kehittäminen voi tuoda raportoivalle organisaatiolle myös merkittäviä hyötyjä pitkällä tähtäimellä. Ohjeiston mukaisen raportoinnin mukanaan tuomia hyötyjä on koottu taulukkoon 2. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 95; Niskala & Tarna. 2003, 93.)

Taulukko 1. GRI -ohjeiston mukaisten raporttien käyttö (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2009, 95.)

GRI -ohjeiston mukaisesti toteutettujen raporttien avulla voi muun muassa

- Vertailla ja arvioida organisaation yhteiskuntavastuullista toimintaa suhteessa lainsäädäntöön, sääntöihin, normeihin, vapaaehtoiisiin aloitteisiin sekä standardeihin
- Tuoda ilmi, kuinka organisaation yhteiskuntavastuutavoitteet vaikuttavat sen toimintaan ja päinvastoin
- Vertailla organisaation omaa toimintaa ajassa suhteessa sen omaan sekä muiden organisaatioiden toimintaan.

Taulukko 2. Raportoinnin kehittämisen hyötyjä (Niskala & Tarna. 2003, 93).

Pitkällä aikavälillä GRI -ohjeiston mukaisen yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittäminen voi tuoda muun muassa seuraavia hyötyjä:

- Tuottaa yrityksen sidosryhmille luotettavaa ja käyttökelpoista informaatiota, johon perustuen voidaan kehittää sidosryhmävuorovaikutusta
- Muodostaa vakiintuneen mallin organisaation yhteiskuntavastuun kehityksen seurannalle sekä raportoinnille
- Parantaa tuloksien vertailukelpoisuutta ja edesauttaa yhteiskuntavastuun kehityksen sekä tulosten ymmärtämistä
- Tuottaa organisaation johdolle sisäiseen päätöksentekoon käyttökelpoista informaatiota

5 GRI -ohjeiston soveltaminen yhteiskuntavastuun raportoinnissa

Toukokuussa 2013 julkaistu GRI -raportointiohjeiston tuorein versio, G4 -raportointiohjeisto, koostuu kolmesta osasta: raportointiperiaatteista (Reporting Principles), perussisällöstä (Standard Disclosures) sekä sovellusohjeista (Implementation Manual). Raportointiperiaatteet sekä perussisältö on koottu G4 -raportointiohjeiston ensimmäiseksi osaksi. Näiden lisäksi raportointiohjeiston ensimmäisessä osassa esitetään vaatimukset, jotka GRI -ohjeiston mukaisten raporttien tulee täyttää. G4 -raportointiohjeiston toiseen osaan on koottu yksityiskohtaiset sovellusohjeet ja laskentaperiaatteet. Ohjeiston toisessa osassa kerrotaan yksityiskohtaisemmin, miten raportointiperiaatteet on tarkoitettu sovellettaviksi, perussisällön raportointielementit esitettäviksi, ja miten raportointiohjeiston käsitteitä tulee käytännössä tulkita. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 114.)

5.1 Muutokset G4 -ohjeistossa

Suurimmat muutokset G4 -ohjeistossa, raportointiohjeiston aiempiin versioihin nähden, koskevat erityisesti olennaisten yritysvastuuasioiden tunnistamista raportoinnin sisällön perustana. Ohjeisto kattaa pääosin aikaisemmat GRI 3.0 ja GRI 3.1 -ohjeistoissa esitetyt raportointielementit. Raportointielementtejä on G4 -ohjeistossa selkiytetty ja osa aikaisemmista raportointivaatimuksista on siirretty ohjeistukseksi. Uudet raportointielementit G4 -raportointiohjeistossa koskevat toimitusketjun yritysvastuun hallintaa, yritysvastuun hallitustyöskentelyä sekä palkitsemista, liiketoiminnan eettisten periaatteiden noudattamista ja energiatehokkuuden sekä kasvihuonekaasupäästöjen raportointia. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 110.)

GRI G4 -ohjeiston rakenne sekä logiikka on pyritty rakentamaan tavalla, joka mahdollistaa olennaisuusanalyysin tulosten vaikutusten entistä paremman huomioimisen raportointiprosessissa sekä yritysvastuuraporttien sisällössä. G4 -ohjeisto korostaa tällä tavoin liiketoiminnan sekä sidosryhmien odotusten näkökulmasta merkittävän tiedon raportointia ja myös keskittymistä raportoimaan yritys- ja yhteiskuntavastuun vaikutusten kannalta merkittävää tietoa. G4 -prosessin tarkoitus on tuottaa yritys- ja yhteiskun-

tavastuuraportteja, jotka keskittyvät olennaisiin asioihin, ovat organisaation toiminnan kannalta strategisia ja joiden luotettavuus sekä merkittävyys ovat tärkeitä. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 115-116.) G4 -ohjeiston myötä yritysten onkin tarkasteltava toimintansa vaikutuksia koko arvoketjunsä matkalta, ei niinkään enää pelkästään oman toimintansa suorita vaikutuksia (PricewaterhouseCoopers Oy. 2013, 9).

5.2 Raportointiperiaatteet ja sisällön määrittely

Aiempien GRI versioiden tapaan myös GRI G4 -ohjeiston käyttö lähtee liikkeelle raportointiperiaatteita sekä sisällön määrittelyperiaatteita koskevista päätöksistä. G4 -ohjeisto korostaa olennaisuusperiaatteen huolellisen soveltamisen tärkeyttä raportoinnissa, mikä näkyy muutoksena, jossa ohjeiston perussisältö on jaettu yleiseen (General) sekä erityiseen (Specific). Näistä perussisällön kahdesta osasta erityisen perussisällön laajuus on rajattu ainoastaan niihin yhteiskuntavastuun näkökohtiin, jotka organisaation raportoinnin sisällönmäärittelyn prosessissa on tunnistettu olennaisiksi. GRI G4 -ohjeistossa toinen perussisällön laajuuteen vaikuttava tekijä on sovellustaso. Aikaisemmista GRI -ohjeistoista poiketen GRI G4 -ohjeistoa voi soveltaa vain täysin (in accordance), mutta soveltamisen laajuuteen on olemassa kaksi vaihtoehtoa: laaja (comprehensive) ja suppea (core). (Global Reporting Initiative. 2013, 11; Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 114-115.)

Tavoitteena G4 -raportointiohjeistolla on, että perussisällön yleinen osa soveltuu kaikille raportoiville yrityksille ja organisaatioille. Perussisällön erityinen osa koostuu johtamiskäytäntöjen kuvauksesta sekä tunnusluvuista, jotka esitetään olennaisuusanalyysin tulosten mukaisesti ainoastaan olennaisiksi tunnistetuille yritys- ja yhteiskuntavastuun näkökohdille. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 115.)

Oheinen taulukko, taulukko 3, sisältää raportointiperiaatteet sekä -ohjeet raportin sisällön määrittelemiseksi sekä raportoidun tiedon laadun varmistamiseksi. Raportointiperiaatteet määrittävät raportin lopputuloksen ja ohjaavat päätöksentekoa läpi raportointiprosessin muun muassa raportoitavien teemojen, indikaattoreiden valinnan ja raportointitavan osalta. Raportointiperiaatteiden tarkoitus on edistää organisaatioiden raportoinnin läpinäkyvyyttä. Raportin voidaan katsoa olevan läpinäkyvä, kun siitä löytyy tyh-

jentävästi tietoa olennaisista organisaation toiminnan vaikutuksia kuvaavista teemoista sekä indikaattoreista ja tiedonkeruukäytännöistä, -prosesseista ja -oletuksista. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 118.)

Taulukko 3. GRI:n yleiset raportointiperiaatteet (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani. 2013, 122-133).

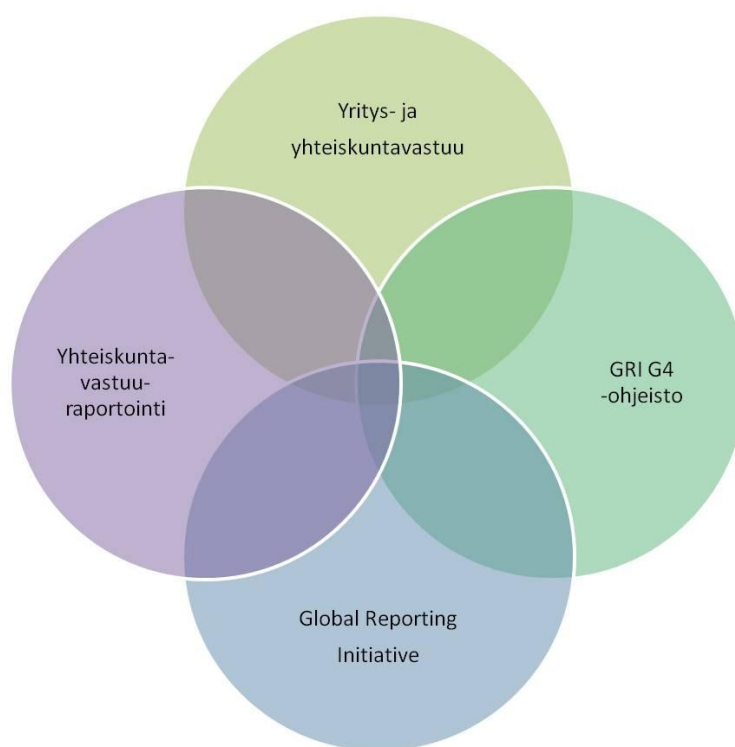
GRI:n yleiset raportointiperiaatteet sisällön määrittämisessä	
Kestävän kehityksen asiayhteys (Sustainability context)	Organisaation toiminnan kuvaaminen suhteessa laajempaan kestävän kehityksen asiayhteyteen
Olennaisuus (Materiality)	Raportin on katettava näkökohdat, jotka kuvaavat keskeisiä organisaation taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristövaikutuksia, tai jotka voivat merkittävällä tavalla vaikuttaa organisaation sidosryhmien arviointeihin sekä päätöksiin
Sidosryhmätoiminnan täydellisyys (Stakeholder Inclusiveness)	Raportoivan organisaation on tunnettava omat sidosryhmänsä ja kerrottava, miten eri sidosryhmien odotukset sekä tarpeet on otettu huomioon
Kattavuus (Completeness)	Raportin näkökohdat, indikaattorit sekä laskentarajat on määriteltävä niin, että ne kattavat organisaation oleelliset taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset. Sidosryhmien tulee niiden perusteella pystyä arvioimaan raportoivan organisaation toimintaa käsitteillä olevan raportointijakson osalta
GRI:n yleiset raportointiperiaatteet raportoinnin laadun varmistamisessa	
Tasapainaisuus (Balance)	Jotta organisaation toimintaa voidaan arvioida, tulee raportin kuvata niin organisaation toiminnan myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia
Selkeys (Clarity)	Raportin tiedot on esitettävä helposti ymmärrettävässä muodossa

Täsmällisyys (Accuracy)	Raportoidun tiedon on oltava täsmällistä sekä yksityiskohtaista, jotta organisaation toiminta on sidosryhmien arvioitavissa
Oikea-aikaisuus (Timeliness)	Raportit toimitetaan säännölliseksi määritellyn aikataulun mukaisesti, ja ne ovat ajallaan sidosryhmien käytettävissä
Vertailukelpoisuus (Comparability)	Raportin teemat sekä tiedot tulee valita, kerätä ja raportoida johdonmukaisesti. Raportoidut tiedot on esitettävä siten, että organisaation sidosryhmät voivat analysoida sen toimintaa tietyllä aikavälillä sekä verrata raportoivaa organisaatiota muihin
Luotettavuus (Reliability)	Raportissa esitetyt tiedot on kerättävä, kirjattava, koottava, analysoitava ja julkaitava tavalla, joka takaa tiedon laadun sekä olennaisuuden ja mahdollistaa tiedon todentamisen

GRI G4 -ohjeiston käyttöönotossa on siirtymäaika 31.12.2015 saakka, jonka jälkeen julkaistavissa GRI -ohjeiston mukaisesti laadituissa yritys- ja yhteiskuntavastuuraporteissa on sovellettava G4 -ohjeistoa. Siirtymäaika mahdollistaa GRI 3 ja 3.1 -versioiden käytön vielä raportointikausien 2013 sekä 2014 raportoinnissa. (Global Reporting Initiative. 2013, 14.)

6 Teorian yhteenveto

Kaaviossa 4 on esitetty, kuinka opinnäytteen keskeiset teemat ovat kytköksissä toisiinsa. Yritys- ja yhteiskuntavastuun merkitys yrityksen toiminnassa korostuu enenevässä määrin ja yhteiskuntavastuuraportointi on monelle yritykselle käytetyin kanava siitä viestimiseen. Global Reporting Initiativeen yhteiskuntavastuuraportointiin kehitetyt raportointiohjeistot toimivat pitkälti suomalaisyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin perustana – myös tässä opinnäytetyössä käsiteltävien toimeksiantajan asiakasyritysten raportoinnin kohdalla. Global Reporting Initiativeen uusi G4 -raportointiohjeisto tulee vaikuttamaan jonkin verran myös toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin sisältöön. Luvussa 8 kerrotaan tarkemmin ohjeiston mukanaan tuomista vaikutuksista toimeksiantajan asiakasyritysten raportointiin.

Kaavio 4. GRI G4 -ohjeisto suhteessa Yritys- ja yhteiskuntavastuuseen, yhteiskuntavastuuraportointiin sekä Global Reporting Initiativeen.

Yritys- ja yhteiskuntavastuu toimii niin sanotusti kattokäsitteenä yhteiskuntavastuuraportoinnille ja siten myös GRI G4 -ohjeistolle. Yritys- ja yhteiskuntavastuu kattaa yrityksen toiminnan välittömät ja välilliset vaikutukset ja sen keskeisiä osa-alueita ovat taloudellinen vastuu, ympäristövastuu sekä sosiaalinen vastuu. Yrityksen liiketaloudelli-

sestä kestävydestä huolehtiminen sekä sidosryhmiin liittyvistä vaikutuksista huolehtiminen kuuluvat taloudelliseen vastuuseen. Ympäristövastuussa huolehditaan organisaation ekologisesta ympäristöstä ja sosiaalinen vastuu kattaa henkilöstön hyvinvoinnin sekä tuoteturvallisuuden ja organisaation toiminnasta johtuvat yhteiskunnalliset vaikutukset hyvinvointiin.

Yrityksen yhteiskuntavastuullisesta toiminnasta juontuu myös yrityksen tarve viestiä sidosryhmilleen toiminnan tavoitteista, tuloksista sekä kehityssuunnista. Yhteiskuntavastuuraportti on kanavana paljon käytetty. Yhteiskuntavastuuraportoinnissa yritys tarjoaa laajalti tietoa päätöksenteon tueksi niin sisäisesti kuin ulkoisesti sijoittajien ja muiden sidosryhmien käyttöön. Yhteiskuntavastuuraportoinnin pääasiallisia kohderyhmiä ovat usein yhteiskuntavastuun asiantuntijat. Yhteiskuntavastuuraportointi tuo organisaation toimintaan avoimuutta sekä läpinäkyvyyttä ja on organisaatiolle tehokas tapa viestiä toiminnan riskeistä ja mahdollisuuksista ympäristövastuun sekä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun alueilla.

Yhteiskuntavastuuraportointi on monivaiheinen prosessi, ja se voidaan jakaa viiteen vaiheeseen: raportoinnin tavoitteiden määrittely, raportin suunnittelu, laadinta, jakelu ja palautteen kerääminen sekä analysointi. Raportoinnin tavoitteiden määrittelyssä sekä raportoinnin suunnittelussa esille nousseet asiat määrittävät pitkälti, mitä asioita raportointiin otetaan mukaan. Yhteiskuntavastuuraportointiprosessi on jatkuva prosessi ja tietoja syntyy ja kerätään jatkuvasti raportointikauden aikanakin.

Suomalaisyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin kehitystä on eniten ohjannut Global Reporting Initiative -raportointiohjeisto ja ohjeiston mukaan raportoivien yritysten määrä Suomessa lähimain kaksinkertaistunut vuosina 2009-2012. GRI -ohjeisto onkin saavuttanut nopeasti aseman yleisesti hyväksyttynä raportointiviitekehyksenä.

Global Reporting Initiative on kansainvälinen aloite, jonka tärkeimpänä tavoitteena on luoda yhteiskuntavastuuraportointiin tilinpäätösraportointia vastaava malli, jolla raportoinnista saataisiin yhtä vakiintunutta ja vertailukelpoista kuin organisaatioiden taloudellinen raportointi. Yhteiskuntavastuuraporttien vertailukelpoisuus on tärkeää, jotta yritysten sekä organisaatioiden toimintaa ja tuloksia voitaisiin arvioida yhteismitallisesti

yhteiskuntavastuun eri osa-alueilla. GRI:n ensimmäinen pilottiversio yhteiskuntavastuun raportointiohjeistosta julkaistiin vuonna 1999. Ensimmäinen varsinainen GRI -ohjeisto valmistui vuonna 2000. Tavoitteena on, että raportointiväittekehystä pystyisivät soveltamaan kaikki organisaatiot toimialasta, kokoluokasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

GRI -raportointiohjeistosta julkaistiin toukokuussa 2013 tuore versio, G4 -raportointiohjeisto. Suurimmat muutokset G4 -ohjeistossa aiempiin raportointiohjeistoihin nähden koskevat olennaisten yritysvastuuasioiden tunnistamista raportoinnin perustana. Tässä uudessa ohjeistossa raportointielementtejä on selkiytetty ja osa aikaisemmista raportointivaatimuksista on siirretty ohjeistukseksi. Ohjeisto korostaa liiketoiminnan sekä sidosryhmien odotusten näkökulmasta olennaisen tiedon raportointia. G4-prosessin tarkoituksena on tuottaa yhteiskuntavastuuraportteja, jotka keskittyvät olennaisiin asioihin, ovat yrityksen toiminnan kannalta strategisia ja joiden merkittävyys sekä luotettavuus ovat tärkeitä. G4 -ohjeistossa uudet raportointielementit koskevat toimitusketjun yritysvastuun hallintaa, yritysvastuun hallitustyöskentelyä ja palkitsemista, liiketoiminnan eettisten periaatteiden noudattamista ja energiatehokkuuden sekä kasvihuonepäästöjen raportointia. Siirtymäaika G4 -ohjeiston käyttöönotossa on organisaatioilla 31.12.2015 saakka, jonka jälkeen julkaistavissa GRI:n mukaisesti laadituissa yhteiskuntavastuuraporteissa on sovellettava G4 -ohjeistoa.

7 Produkti

7.1 Produktisuunnitelma ja aikataulu

Aihetta opinnäytteelle lähdettiin kehittämään yhdessä toimeksiantajan kanssa maaliskuun 2013 loppupuolella. Ajatuksena oli koota helposti silmäiltävä, mutta samalla kattava kooste siitä, miten toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportointi nykytilassaan vastaa GRI G4 -ohjeiston yhteiskuntavastuuraportoinnille asettamia vaatimuksia. Koosteen avulla toimeksiantaja pystyisi helposti osoittamaan asiakasyrityksilleen, mitä raportoitavia teemoja sekä osa-alueita heidän on kehitettävä päästäkseen raportoinnissaan G4 -ohjeiston vaatimalle tasolle.

Alustavan projektisuunnitelman tarkoituksena oli koota opinnäytteen viitekehys kevään ja kesän 2013 aikana. Produktin oli määrä valmistua syksyn 2013 aikana, mikä mahdollistaisi opinnäytteen valmistumisen kokonaisuudessaan marraskuun 2013 loppuun mennessä.

7.2 Aineisto ja sen luotettavuus

Produktin tutkimusaineistona ovat toimeksiantajan neljän suuren yritys vastuuraportointiasiakkaan vuoden 2012 yritys vastuuraportit kokonaisuudessaan ja osittain kyseisten yritysten verkkovuosikertomukset osan raporteista ollessa integroitu vuosikertomuksen kanssa. Tutkimuksessa on käytetty tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysiä.

Koska tutkimuksen kohteena oleva aineisto oli jo olemassa tutkimuksen alkaessa, voidaan produktin aineistoa kutsua luonnolliseksi aineistoksi. Luonnollisia aineistoja ovat sellaiset aineistot, jotka ovat jo olemassa tutkimuksesta riippumatta. Luonnollisia aineistoja ovat muun muassa erilaiset dokumentit, arkistot, rekisterit ja vuosikertomukset. (Ronkainen, Pehkonen, Lindholm-Yläne & Paavilainen. 2011, 108.)

7.2.1 Sisällönanalyysi tutkimusmenetelmänä

Sisällönanalyysissä aineistoa käsitellään eritellen, aineistosta yhtäläisyyksiä sekä eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on ensisijaisesti tekstianalyysiä, jossa käsitellään jo

ennalta tekstimuodossa olevaa tai vaihtoehtoisesti sellaiseksi muokattua aineistoa. Tavoitteena sisällönanalyysillä on luoda tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin. (KvaliMOTV.)

Tutkimusaineiston laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto pilkotaan aluksi pieniin osiin, jonka jälkeen se käsitteellistetään ja lopuksi järjestetään uusiksi kokonaisuuksiksi. Sisällönanalyysi voidaan tehdä joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti; erona on analyysin luokittelun perustuminen joko aineistoon tai valmiiseen teoreettiseen viitekehykseen. (KvaliMOTV.)

Sisällönanalyysissä tavoitteena on järjestää aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon, kuitenkin kadottamatta sen sisältämää informaatiota. Laadullisessa aineiston analysoinnissa tarkoituksena onkin informaatioarvon lisääminen, jolloin hajanaisesta aineistosta pyritään luomaan yhtenäistä informaatiota. Selkeyden luominen on tärkeää, jotta tutkittavasta ilmiöstä voidaan tehdä selkeitä ja luontevia johtopäätöksiä. (Sarajärvi & Tuomi. 2009,108.)

7.2.2 Aineiston luotettavuus

Aineiston luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon, että toimeksiantajan asiakasyritykset ovat itse tuottaneet kaiken tiedon ja raportoineet vastuullisuustyönsä tuloksista itse yhteiskuntavastuuraporteissaan. Jokaisen produktin aineistona käytetyn yrityksen ja yhteiskuntavastuuraportin todennettavuus on kuitenkin tarkastettu ulkoisen varmentajan toimesta eikä varmennuksen yhteydessä ole tullut esiin mitään poikkeavaa.

On olemassa myös mahdollisuus, että produktin lopputuloksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan oma havainnointikyky työn aikana – onko tutkija kyennyt huomioimaan kaikki raportoinnissa olemassa olevat tiedot tuottaakseen mahdollisimman totuudenmukaisen koosteen tarkastelun kohteena olleiden yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilasta uusien G4 -raportointielementtien osalta.

7.3 Produktin toteutus

Alustavan projektisuunnitelman tarkoituksena oli koota opinnäytteen viitekehys kevään ja kesän 2013 aikana. Produktin oli määrä valmistua syksyn 2013 aikana, mikä olisi mahdollistanut opinnäytteen valmistumisen kokonaisuudessaan marraskuun 2013 loppuun mennessä. Koska yhteiskuntavastuuraportoinnin katsottiin olevan tutkijalle jo entuudestaan riittävän tuttu aihepiiri opintojen sekä työhistorian vuoksi, oli perusteltua antaa työn viitekehysten odottaa ja keskittää kaikki energia produktin kokoamiseen.

Produktin tuottaminen lähti liikkeelle G4 -raportointiohjeistoon perehtymisellä. Ohjeistosta kerättiin siihen uutena lisätyt raportointielementit työkaluksi Excel-taulukkoon. Produktissa käsittelyssä olevat raportointielementit valikoituivat toimeksiantajan toiveen perusteella. Raportointielementtien valitseminen liittyi tiiviisti opinnäytetyön rajaukseen, ja siten produkti on rajattu yhteisymmärryksessä toimeksiantajan kanssa ainoastaan G4 -ohjeistoon uutena lisättyihin raportointielementteihin. Kaikkien G4 -ohjeistossa olevien raportointielementtien käsittely muutoksineen ei olisi mahtunut opinnäytetyön ohjetyömäärään. Jo itsessään G4 -ohjeistoon perehtyminen vei päivätyn ohella suunniteltua pidemmän aikaa.

Uudet raportointielementit on jaoteltu yleiseen perussisältöön sekä erityiseen perussisältöön. Yleisen perussisällön alle on koottu raportointielementit koskien organisaation taustakuvausta, tunnistettuja olennaisia näkökohtia ja laskentarajoja, hallinnointia sekä liiketoiminnan eettisyyttä. Erityisen perussisällön alle taas on koottu raportointielementit koskien ympäristövastuun tunnuslukuja ja sosiaalisen vastuun tunnuslukuja.

Kun uudet raportointielementit oli saatu käännettyä suomeksi ja koottua työkaluksi Excel-taulukkoon, ryhdyttiin perehtymään toimeksiantajan asiakasyritysten yhteiskuntavastuun raportointiin. Tutkija luki alkuun kunkin raportoivan yrityksen yhteiskuntavastuuraportit yksitellen läpi syventymättä vielä uusiin raportointielementteihin viittaaviin osioihin. Tarkoitus oli kartoittaa ensin kokonaiskuvaa tarkastelun kohteena olevien yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilasta. Yritysten raportoinnin laajuuden hahmotettuaan ryhtyi tutkija käymään raportteja yksitellen läpi analysoiden ja keräten

tietoa siitä, miten uusien G4 -raportointielementtien vaatimukset toteutuvat jo raportoinnin nykytilassa. Raportteja läpikäydessä täydentyi hiljalleen myös Excel-tiedosto.

Raportoivien yritysten yhteiskuntavastuuraporttien läpikäyminen ja niihin perehtyminen osoittautui uskottua enemmän aikaa vieväksi työrupeamaksi, mikä osaltaan viivästytti opinnäytetyön valmistumista suunnitellussa aikataulussa. Viimeinen versio produktista valmistui tarkistuskierrosten jälkeen tammikuun 2014 puolessa välissä, minkä jälkeen tutkija palasi takaisin viitekehyksen edistämiseen.

7.4 Produkti (GRI G4 -ohjeiston uusien raportointielementtien toteutuminen Case-yrityksen asiakasyritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilassa)

Produktissa tarkastellaan toimeksiantajan neljän asiakasyrityksen yhteiskuntavastuuraportoinnin nykytilaa GRI G4 -raportointiohjeistoon nähden. Kukin tarkastelun kohteena ollut asiakasyritys edustaa eri toimialaa.

Toimeksiantajalle toteutettu produkti on Excel-taulukko, johon on kerätty GRI G4 -ohjeiston uudet raportointielementit koskien organisaation taustakuvausta, tunnistettuja olennaisia näkökohtia ja laskentarajoja, hallinnointia, liiketoiminnan eettisyyttä, ympäristövastuun tunnuslukuja sekä sosiaalisen vastuun tunnuslukuja. Taulukossa on kaksi saraketta, joista toiseen on allekkain listattu G4 -raportointielementit ja toiseen sarakkeeseen aina kunkin raportointielementin nykytila raportoivan yrityksen yhteiskuntavastuuraportoinnissa; onko raportointielementti raportoitu yhteiskuntavastuuraportissa kokonaan, osittain vai ei ollenkaan. Excel-taulukko on jaettu siten, että jokainen tarkasteltava yritys on omalla välilehdellään. Kultakin välilehdeltä löytyy siis samanlainen pohja uusista raportointielementeistä. Taulukkoon on kirjattu ylös havaintoja kunkin raportointielementin nykytilasta raportoivan yrityksen yhteiskuntavastuuraportoinnissa.

Tutkijan näkökulmasta produktissa on onnistuttu menestyksekkäästi kartoittamaan, kuinka uudet G4 -raportointielementit toteutuvat toimeksiantajan asiakasyritysten vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportoinnissa. Produkti on kokonaisuudessaan luettavissa liitteessä 1.

8 Johtopäätökset

Opinnäytetyöprosessin lopputuloksena syntyneestä koosteesta on nähtävillä, että yksikään tarkastelun kohteena olleista neljästä yrityksestä ei yhteiskuntavastuuraportointinsa nykytilassa täysin yllä G4 -ohjeiston vaatimalle tasolle. Raportoinnissaan yritykset kuitenkin käsittelevät osittain G4 -ohjeiston vaatimia raportointielementtejä liittyen organisaation taustakuvaukseen, hallinnointiin, liiketoiminnan eettisyyteen, ympäristövastuun tunnuslukuihin sosiaalisen vastuun tunnuslukuihin. Voidaan siis katsoa, että yritykset ovat jo kehittämässä raportointiaan G4 -ohjeiston vaatimaan suuntaan.

Tarkastelun kohteena olevien yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin tila vuonna 2012 uusien G4 -raportointielementtien osalta on hyvin yhtenevä. Yksikään yritys näiden raportointielementtien valossa ei jää muiden varjoon eikä toisaalta nouse joukosta esiin paremmuudellaan. Muutama linjasta poikkeava kohta yritysten raportointia tarkastellessa kuitenkin nousee esiin. Yritys D on raportoivista yrityksistä ainoa, jonka raportoinnissa liiketoiminnan eettisyys on käsitelty täysin uusien G4 -raportointielementtien vaatimalla kattavuudella.

Ainoa raportoitava osio, joka on jokaisen tarkasteltavan yrityksen vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportissa raportoitu kokonaisuudessaan, on tunnistetut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat. Yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnissa olennaiseksi koetut näkökohdat on siis raportoitu ohjeiston vaatimalla tasolla vuonna 2012.

Uusien G4 -raportointielementtien nykytila raportoivien yritysten vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportoinnissa on tarkemmin nähtävissä taulukosta 4.

Taulukko 4. Uusien G4 -raportointielementtien tila tarkasteltavien yritysten vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportoinnissa.

	Raportissa raportoitu	Yritys A	Yritys B	Yritys C	Yritys D
Organisaation taustakuvaus	kokonaan				
	osittain	1/1	1/1	1/1	1/1
	ei raportoitu				
Tunnistetut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat	kokonaan	1/1	1/1	1/1	1/1
	osittain				
	ei raportoitu				
Hallinnointi	kokonaan	4/10	4/10	4/10	3/10
	osittain	2/10	3/10	3/10	3/10
	ei raportoitu	4/10	3/10	3/10	4/10
Liiketoiminnan eettisyys	kokonaan	1/3	1/3	2/3	3/3
	osittain	2/3	2/3	1/3	
	ei raportoitu				
Ympäristövastuun tunnusluvut	kokonaan		1/6		
	osittain	3/6	2/6	4/6	3/6
	ei raportoitu	3/6	3/6	2/6	3/6
Sosiaalinen vastuu: Henkilöstön ja työolosuhteiden tunnusluvut	kokonaan				
	osittain	2/3	1/3	1/3	2/3
	ei raportoitu	1/3	2/3	2/3	1/3
Sosiaalinen vastuu: Ihmisoikeuksien tunnusluvut	kokonaan				
	osittain	1/1	1/1	1/1	1/1
	ei raportoitu				
Sosiaalinen vastuu: Yhteiskunnallisten vaikutusten tunnusluvut	kokonaan				
	osittain	2/3	1/3		2/3
	ei raportoitu	1/3	2/3	3/3	1/3

Yritys A:n vuoden 2012 raportointi vastaa uusien G4 -raportointielementtien osalta osittain uudessa ohjeistossa vaadittua tasoa. Runsaasti on kuitenkin vielä raportointielementtejä, joita tai joiden osia ei ole raportoitu vuonna 2012 lainkaan. Organisaation taustakuvaukseen vaaditut tiedot on raportoitu vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportissa osittain. Organisaation raportoinnin kannalta tunnistetut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat on raportoitu kokonaisuudessaan. Hallinnointia koskevista raportoin-

tielementeistä yritys A:n raportti kattaa kokonaan 4/10, osittain 2/10 elementtiä ja kokonaan raporttoimatta on 4/10 elementtiä. 2/3 liiketoiminnan eettisyyttä koskevista raportointielementeistä on raportoitu osittain ja 1/3 kokonaisuudessaan. Kuudesta ympäristövastuun tunnuslukuja käsittelevästä raportointielementistä puolet on raportoitu osittain ja puolet raporttoimatta. Sosiaalisen vastuun tunnuslukujen alakategorioita G4 -ohjeistossa ovat henkilöstön ja työolosuhteiden tunnusluvut, ihmisoikeuksien tunnusluvut sekä yhteiskunnallisten vaikutusten tunnusluvut. Sosiaalisen vastuun alakategorioissa henkilöstön ja työolosuhteiden tunnuslukuja koskevista raportointielementeistä raportointi kattaa osittain 2/3, 1/3 on raporttoimatta. Ihmisoikeuksien tunnuslukuja koskeva raportointielementti alakohtineen on yritys A:n raportoinnissa raportoitu osittain. Yhteiskunnallisten vaikutusten tunnusluvuista 2/3 on raportoitu osittain ja 1/3 raporttoimatta.

Yritys C:n vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportissa organisaation taustakuvausta koskeva G4 -raportointielementti on raportoitu osittain. Tunnistetut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat sen sijaan on raportoitu kokonaisuudessaan. Hallinnointia koskevista uusista raportointielementeistä 4/10 on raportoitu vuonna 2012 kokonaan, 3/10 osittain ja 3/10 ei ole raportoitu lainkaan. Raportointielementeistä liiketoiminnan eettisyyttä koskien on raportoitu 2/3, kun 1/3 on kokonaan raporttoimatta. Ympäristövastuun tunnusluvut raportti kattaa osittain 4/6 raportointielementin osalta. 2/6 elementistä on vuoden 2012 raportissa raporttoimatta. Sosiaalisen vastuun alakategorioista henkilöstön ja työolosuhteiden tunnuslukuja koskevista raportointielementeistä on raporttoimatta 2/3 ja 1/3 on raportoitu osittain. Ihmisoikeuksia koskeva raportointielementti on raportoitu osittain. 3/3 ihmisoikeuksien tunnuslukuja käsittelevistä raportointielementeistä ei ole raportoitu yritys C:n vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportissa.

Yritys B:n vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportti täyttää G4 -ohjeiston asettamat vaatimukset organisaation taustakuvauksen osalta osittain. Tunnistetut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat on raportoitu kokonaan. Hallinnointia koskevista raportointielementeistä kokonaan on vuonna 2012 raportoitu 4/10, osittain 3/10 ja raporttoimatta elementeistä on 3/10. Liiketoiminnan eettisyyttä koskevista raportointielementeistä 1/3 on raportoitu kokonaan ja 2/3 osittain. Raportti kattaa kokonaan 1/6 ympäristövastuun tunnuslukuja koskevista raportointielementeistä, 2/6 osittain ja 3/6 elementis-

tä puuttuu raportin sisällöstä. Sosiaalisen vastuun alakategorioista henkilöstön ja työolosuhteiden tunnusluvut on 1/3 raportointielementin osalta raportoitu osittain ja 2/3 elementistä on raportoimatta. Ihmisoikeuksien tunnuslukujen raportointielementin yritys B:n vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportti kattaa osittain. Raportointielementit koskien yhteiskunnallisten vaikutuksien tunnuslukuja raportti käsittelee 2/3 elementistä osittain ja 1/3 ei lainkaan.

Vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportoinnissaan yritys D kuvaa organisaation toimintusketjua osittain. Tunnistettut olennaiset näkökohdat ja laskentarajat käsitellään myös yritys D:n raportissa kokonaan. Hallinnointia koskevista raportointielementeistä yritys D:n raportti kattaa kokonaan 3/10, osittain 3/10 ja raportoimatta on 4/10 elementistä. Liiketoiminnan eettisyyttä koskevat raportointielementit yritys D:n vuoden 2012 yhteiskuntavastuuraportti kattaa ainoana neljästä tarkastelun kohteena olleesta yrityksestä kokonaan. Ympäristövastuun tunnusluvuista 3/6 käsitellään raportissa osittain ja 3/6 elementistä on raportoimatta. Sosiaalisen vastuun alakategorioista henkilöstön ja työolosuhteiden tunnusluvut on yritys D:llä raportoitu osittain 2/3 raportointielementin osalta ja 1/3 raportointielementistä on raportoimatta. Ihmisoikeuksien tunnusluvut on raportoitu osittain. Yhteiskunnallisten vaikutusten tunnusluvuista 2/3 on raportoitu osittain ja 1/3 ei ole raportoitu vuonna 2012.

Opinnäytetyöprosessin tuloksena syntynyt tuotos on toimeksiantajalle oiva työkalu, jolla havainnollistaa omille asiakasyrityksilleen, mitä yhteiskuntavastuun raportoinnissa huomioon otettavia raportointielementtejä on yrityksen vielä täydennettävä tai lisättävä vastatakseen raportoinnissaan GRI G4 -ohjeiston vaatimaa tasoa. Toimeksiantaja pysyy produktia hyödyntäen olemaan asiakasyritystensä tukena niiden kehittäessä raportointiaan pidemmälle G4 -ohjeiston vaatimaan suuntaan. Produkti tarjoaa toimeksiantajan lisäksi tarkastelun kohteena oleville yrityksille itselleen arvokasta tietoa oman yhteiskuntavastuuraportointinsa nykytilasta uuteen raportointiohjeistoon nähden. Produkti ei kuitenkaan kerro suoraan, mistä asioista kunkin raportointielementin sisällä yritysten tulisi kertoa enemmän vastatakseen paremmin G4 -ohjeiston vaatimaa tasoa. Toimeksiantajan tarjoama asiantuntemus on tärkeässä roolissa yritysten lähtiessä kartoittamaan edelleen raportointinsa kehitystarpeita.

8.1 Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön tuloksena syntynyttä produktia hyödyntäen toimeksiantajan on mahdollista olla asiakasyritystensä tukena näiden kehittäessä raportointiaan G4 -ohjeiston vaatimaan suuntaan ohjeistaen, mistä asioista yritysten tulisi viestiä raportoinnissaan enemmän ja avoimemmin, jotta G4 -ohjeistossa edellytetyt raportointielementit täyttyisivät.

Toteutetun produktin pohjalta toimeksiantajan olisi luontevaa jatkaa asiakasyritystensä yhteiskuntavastuun raportoinnin tarkastelua myös G4 -ohjeiston päivitettyjen raportointielementtien osalta. Joitain raportointivaatimuksia on G4 -ohjeistuksessa siirretty ohjeistukseksi ja kokonaisuudessaan raportointielementtien sisältöjä päivitetty. Näin toimeksiantajan asiakasyritykset saisivat vielä kattavamman kuvan raportointinsa nykytilasta G4 -ohjeistoon nähden.

Integroidun raportoinnin on ennustettu olevan yritys- ja yhteiskuntavastuun raportoinnissa seuraava suuri trendi, jonka leviämistä ja kehittymistä myös toimeksiantajan asiakasyritysten on hyvä pitää silmällä omaa raportointiaan kehittäessään. Integroitu raportointi luo yrityksille paineita arvioida yritysvastuun olennaisia asioita uudesta näkökulmasta yhdessä G4 -ohjeiston kanssa. Integroitu raportointi ohjaa yritysten ajattelutavan muutokseen tarkastelemalla, kuinka yritys luo sekä ylläpitää arvoa. (PricewaterhouseCoopers Oy. 2013, 9.)

8.2 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön tekoon oli mielekästä ryhtyä aiheen ajankohtaisuuden sekä mielenkiintoisuuden vuoksi. Lisäksi alustava suunnitelma siitä, mitä halutaan tutkia, oli jo toimeksiantajan kanssa mietitty. Työn laajuus sekä haastavuus kuitenkin yllättivät työn edetessä. Produktin rajausta oli tarkastelun alla muutama kertaan prosessin aikana ja sitä täsmennettiin spesifimmäksi prosessin aikana.

Opinnäyteprosessin edetessä ajoittain haasteeksi nousi tutkimusaineistona toiminutta yhteiskuntavastuuraportointimateriaalia analysoitaessa olennaisissa asioissa pysyminen.

Produktin kannalta oli tarpeellista perehtyä materiaaliin kokonaisuudessaan syvällisesti ja samalla kyetä tunnistamaan aineistosta produktissa merkittäviksi määritellyt raportointielementit sekä -kokonaisuudet.

Yritys- ja yhteiskuntavastuun, yhteiskuntavastuuraportoinnin sekä yhteiskuntavastuureportointiin tiiviisti liittyvän GRI:n oltua tutkijalle tuttuja aihealueita jo ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista opiskelujen sekä työhistorian pohjalta, ei työn viitekehystä rakennettaessa tutkija kokenut oppineensa näistä teemoista valtavasti uutta. GRI G4 -ohjeistus sen sijaan julkaistiin vasta opinnäytetyöprosessin alettua toukokuun 2013 lopussa ja se muutoksineen oli tutkijalle pääosin tuntematon. Eniten tutkija kokeekin oppineensa juuri G4 -ohjeiston analysoinnista sekä tarkastelun kohteena olleiden yritysten yhteiskuntavastuuraportoinnin vertailusta tähän uuteen ohjeistoon.

Opinnäyteyöstä muodostui työskentelyn aikana selkeä kokonaisuus ja tuotoksen osa-alueet sulautuivat luontevasti toisiinsa prosessissa. Opinnäytetyön lopputuloksena syntynyt produkti on sekä tutkijan omasta näkemyksestä että toimeksiantajalta saadun palautteen valossa tarkasteltuna onnistunut.

Lähteet

Global Reporting Initiative (GRI). 2013. G4 Sustainability Reporting Guidelines. Reporting principles and standard disclosures. Luettavissa: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf> Luettu: 17.02.2014.

Harmaala, M-M., Jallinoja, N. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Jussila, M. 2010. Yhteiskuntavastuu. Nyt. Infor Oy. Vantaa.

Juutinen, S., Steiner, M-L. 2010. Strateginen yritys vastuu. WS Bookwell Oy. Juva.

Kuvaja, S., Malmelin, K. 2008. Vastuullinen yritys viestintä. Kilpailuetua vuoropuhelusta. Edita Prima Oy. Helsinki.

KvaliMOTV. Sisällönanalyysi. Luettavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html Luettu: 01.03.2014.

Niskala, M., Pajunen, T., Tarna-Mani, K. 2013. Yhteiskuntavastuun raportointi. Raportointi- ja laskentaperiaatteet. KHT-Media Oy. Helsinki.

Niskala, M., Pajunen, T., Tarna-Mani, K. 2009. Yhteiskuntavastuun raportointi. Raportointi- ja laskentaperiaatteet. KHT-Media Oy. Helsinki.

Niskala, M., Tarna, K. 2003. Yhteiskuntavastuun raportointi. KHT-Media Oy. Helsinki.

PricewaterhouseCoopers Oy. Lähemmäksi liiketoimintaa. PwC:n yritys vastuubarometri 2013. 2013. Luettavissa:

<http://www.pwc.fi/fi/julkaisut/tiedostot/yritysvastuubarometri-2013-pwc.pdf>

Luettu: 17.02.2014.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindholm-Yläne, S., Paavilainen, S. 2011. Tutkimuksen voimasanat. WSOYpro Oy, Helsinki.